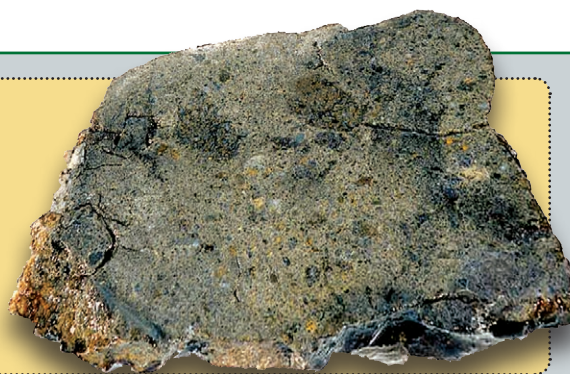

Mindre meteornedslag

Meteornedslag er sjældent så dramatiske som det, du kan læse om overfor. Men de vækker altid meget opmærksomhed. Når der er nogle, der observerer flyvende objekter over Danmark, så kimer telefonerne hos for eksempel Danmarks Meteorologiske Institut og Tycho Brahe Planetarium i København. Videnskabsmændene er glade for de mange henvendelser, for det hjælper dem med at regne meteorens bane ud, og dermed kan de give et kvalificeret gæt på, hvor meteoren kommer fra, og især hvor den er landet. Og så går jagten ind!

tarium i København. Videnskabsmændene er glade for de mange henvendelser, for det hjælper dem med at regne meteorens bane ud, og dermed kan de give et kvalificeret gæt på, hvor meteoren kommer fra, og især hvor den er landet. Og så går jagten ind!

Meteorsten

Imponerende syn: På den smukke Stevns Klint kan man finde vidnesbyrd om tiden for 65 millioner år siden.

📷 | Scanpix

Dino-frit Danmark?

Dødstidspunktet er tydeligt i naturen, men det er meget sjældent, at dyrene selv er fundet i Danmark.

Som du lige har læst, kan vi finde fiskeler med iridium i de danske lag. På den måde kan vi konstatere dinosaurernes dødstidspunkt. Præcis ligesom i en mordgåde, hvor offeret for eksempel har fået smadret sit ur, eller hvor lægen kan undersøge liget og angive dødstidspunktet.

Med dinosaurerne i Danmark er det bare lidt specielt. Vi kan se dødstidspunktet tydeligt, når vi finder iridium i fiskeler. Men de største ofre for »forbrydelsen«, dinosaurerne, er meget svære at finde. Medmindre du kigger op i luften. Mange af de små rovdinosaurer udviklede sig til fugle og er forfædre til mange af de fugle, der findes i dag.

Danmark dækket af hav

At vi kun har fundet meget få spor af dinosaurer i Danmark skyldes, at aflejringer her i landet fra dinosaurernes tid næsten alle er hav-aflejringer, fordi Danmark var dækket af det store kridttids-hav. Og dinosaurerne var landdyr.

Det forklarer også, hvorfor vi har fundet flere fossiler fra mosasaurer i Danmark, som du læste om på forrige side. De var nemlig offer for den samme »forbrydelse« som dinosaurerne: de voldsomme klimaforandringer, du kan læse om på modsatte side.

Tjek selv den gamle katastrofe i den danske natur

De store omvæltninger i Jordens historie for 65 millioner år siden satte spor, vi stadig kan følge. Lagene på Stevns Klint afslører den dramatiske overgang fra kridttid til tertiærtid.

Kridttiden sluttede med et brag i vulkanudbrud og meteornedslag. Begivenhederne satte spor over hele verden. I Danmark kan vi gå direkte ud i naturen og se overgangen fra kridttid til tertiærtid tegnet som lag i klinterne.

Hvis man går en tur ved Stevns Klint, kan man se den fine, hvide kridt fra kridttiden. Den, der engang var skaller fra alger, som faldt ned på havbunden. I dag står den lodret og blottet ud mod Østersøen. I Stevns Klint ligger der oven over kridtlaget et kalklag på 10 til 20 meter, der hedder bryozokalk.

Dette lag stammer fra tiden efter kridttiden og den

store katastrofe. Da det er enestående tydeligt i Danmark ved Stevns Klint, har man navngivet perioden efter Danmark. Den hedder danien-tiden, og du kan læse mere om den på næste side.

Et drama i fiskeler

Midt imellem de to lag fra kridttiden og danien ligger der et andet lag, hvor man nærmest kan »læse« om det store drama, der fandt sted i overgangen mellem kridttid og tertiærtid.

Laget består af ler og kaldes »fiskeler«, fordi der er fundet skæl og andre fiskerester i det. Men endnu mere interessant er det, at fiskeleret indeholder et sjældent metal, der hedder iridium.

Meteor-rester over hele Jorden

Iridium findes nemlig i Jordens kerne, og ellers kender vi det kun fra meteoriter, der falder ned på Jorden. I alle lag rundt omkring på Jorden fra overgangen mellem kridt og tertiær er der fundet usædvanlig meget iridium.

Det tyder altså på, at der er styrtet en meteor ned på Jorden lige ved kridttidens afslutning. Og eftersom iridium

Lige der: Fingeren på katastrofen for 65 millioner år siden.

📷 | Geomuseum Faxø

findes over hele verden i disse lag, må meteoren have været enorm. Den er eksploderet, da den ramte Jorden, og iridium er sammen med støv blevet spredt over hele kloden. Forskere har beregnet meteorens diameter til cirka ti kilometer.

Der er også iridium på Stevns i det danske område, og i dag kan du tage en tur derned og røre ved lige det punkt i Jordens geologiske historie, hvor dinosaurerne uddøde, hvor *Mosasauren* måtte give op over for de nye vilkår i havet, og hvor pattedyrene stod klar til endelig at træde ud af krybdyrenes skygge. Det kan du læse mere om på næste side.

Den frygtindgydende *Tyrannosaurus Rex* måtte lade livet under de katastrofale omstændigheder for 65 millioner år siden. 📷 | Scanpix

Internet

Læs mere om katastrofetiden i artiklen »En omstridt grænse« på jordihovedet.dk.

Brug danmarkskortet på hjemmesiden jordihovedet.dk for at finde andre steder, hvor du kan se overgangen mellem kridttiden og tertiærtiden.

